

Tendenční a zkreslující argumenty ve zprávě MŠMT o plzeňsko-karlovarské aféře

Jiří Zlatuška

- **MŠMT: „září 2009** - začala aféra s plagiátorstvím, ministryně školství, mládeže a tělovýchovy PhDr. Miroslava Kopicová požádala dopisem rektora J. Průšu o vysvětlení a vyzvala ho k urychlenému řešení situace. Dle údajů z matriky studentů ministerstvo zjistilo, že na Fakultě právnické ZČU vystudovalo cca 400 studentů v nestandardně krátké době studia, v některých případech byl udělen akademický titul na základě studia v délce 2 měsíců.“
- **Fakt:** Řídícím pracovníkům MŠ MT byly problémy známy **mnohem dřív.**

Bývalý náměstek ministryně, poradce ministryně a šéf projektu Bílé knihy **Petr Matějů v ČT24 dne 16.10.2009:**
„Já si pamatuji, kdy mně před rokem, dvěma, mi říkali studenti práv pražských, že to, co se děje v Plzni, je neuvěřitelné. Všichni jsme to věděli.“

- **MŠMT: „2) Aféra jednoznačně ukázala na řadu vážných problémů v řízení vysokých škol. Ukazuje se, že rozložení odpovědnosti a pravomocí uvnitř vysokých škol je nastaveno zcela nesprávně. Vzhledem k samosprávné působnosti vysoké školy a vysoké míře autonomie fakult je míra vnějších zásahů do fungování instituce jen velmi omezená. Určité nástroje má rektor, Akreditační komise a ministerstvo, tyto nástroje jsou však velmi omezené.“**
- **Fakta:** Diplomy podepisuje rektor, přesto se na ZČU nezajímal o to, co podepisuje.
- Z článku v Deníku 15.10.2009:
„**Rektora nenapadlo, že by měl zkoušky kontrolovat**
Že fakulta porušila ve dvaceti případech vyhlášku univerzity, je pro její vedení překvapující. „Nevěděli jsme to. *Je sice v naší pravomoci kontrolovat, zda jsou zkoušky v pořádku, ale nás to jednoduše nenapadlo, neměli jsem k tomu důvod.* Každá fakulta věděla, že se vyhláškou řídit musí,“ vysvětluje rektor univerzity Josef Průša.“
- Zákon § 53 (Státní zkoušky), odst. 3: „*Ministerstvo může jmenovat další členy zkušební komise z významných odborníků v daném oboru.*“ **Co dělalo MŠMT a jací odborníci tam za ně seděli ve zkušebních komisích? Nebo to MŠMT také nenapadlo?**

- **MŠMT: „2) Aféra jednoznačně ukázala na řadu vážných problémů v řízení vysokých škol. Ukazuje se, že rozložení odpovědnosti a pravomocí uvnitř vysokých škol je nastaveno zcela nesprávně. Vzhledem k samosprávné působnosti vysoké školy a vysoké míře autonomie fakult je míra vnějších zásahů do fungování instituce jen velmi omezená. Určité nástroje má rektor, Akreditační komise a ministerstvo, tyto nástroje jsou však velmi omezené.“**
- **Fakta:** Ani v zahraničních systémech silných správních rad **nemohou** správní rady **zasahovat dovnitř „do fungování instituce“**, je přirozené, že tuto pravomoc nemůže mít ani MŠMT, ani AK..
- Autoři těchto formulací z MŠMT mají **ambice „řídit“ vysoké školy** přímým ovlivňováním jejich činnosti uvnitř.
- V plzeňské aféře **nebyly nutné vnější zásahy do fungování instituce**, stačilo jen zkontrolovat, že studium na ní probíhá ve shodě se zákonem a požadavky akreditace.
- Argumentace v tomto bodu je navíc formálně slabá: **nastavení pravomocí uvnitř vysokých škol nesouvisí s tím, jaké jsou možné vnější zásahy do jejich fungování**, po kterých touží autoři zprávy MŠMT.

- **MŠMT:** „Rektor má velkou odpovědnost, ale není vybaven odpovídajícími pravomocemi. Stávající vztah mezi vysokou školou jako celkem a fakultou je nevyvážený. Děkan fakulty má veškeré pravomoci v pracovních-právní oblasti a v oblasti přijímání ke studiu. Rektor nemá žádné možnosti, aby řešil personální problémy na fakultě a problémy v přijímacím řízení.“
- **Fakta:** MŠMT uvádí o pravomocích rektora irelevantní nesmysly.
- Aféra nesouvisí s pravomocemi, ale s nezájmem managementu školy o to, co se na ní děje. (Průša: „*Je sice v naší pravomoci kontrolovat, zda jsou zkoušky v pořádku, ale nás to jednoduše nenapadlo, neměli jsem k tomu důvod. Každá fakulta věděla, že se vyhláškou řídit musí.*“)
- Aféra **nesouvisí s pracovních-právními pravomocemi**, ale s dodržováním podmínek studia („řídit se vyhláškou“). Finální podpis na diplomech je rektorův.
- **Neverifikovatelné a nevěrohodné údaje o studiu vykazuje do matriky studentů univerzita**, nikoli její fakulta.

- **MŠMT:** „Zákon o vysokých školách ponechává ministerstvu prakticky jediný významný nástroj (odmyslíme-li rozhodování o návrzích Akreditační komise), kterým je omezení nebo odejmutí výkonu působnosti orgánů Právnické fakulty ZČU (orgány fakulty jsou podle zákona akademický senát, děkan, vědecká rada, disciplinární komise a tajemník).“
- **Fakta:** MŠMT přiděluje školám finanční prostředky na základě dat o studiu. Je **zanedbáním povinností na straně MŠMT řádně hospodařit s prostředky státního rozpočtu**, pokud financuje studia na základě neověřitelných a neprůkazně vedených údajů (data v STAG nenesou identifikaci o tom, kdo je zadával) resp. na základě dat za neoprávněně udílené státní zkoušky (ve kterých má mít MŠMT své nominované členy).
- **MŠMT nekonalo** navzdory skutečnosti, že ZČU vykazovala závažné nedostatky a protiprávní udělování titulů.
- Aféra ukazuje na **selhání MŠMT za stávajícího legislativního stavu.**

- **MŠMT:** „Ministerstvo má samozřejmě vedle toho povinnosti ze zákona související s čerpáním finančních prostředků ze státního rozpočtu. ... V tomto ohledu byla Západočeská univerzita v Plzni pravidelně kontrolována, a to konkrétně v letech 2005, 2007 a 2008. „

- **Fakta:** MŠMT se vymlouvá.
- Neprůkazně a neověřitelně vedená evidence studia v STAG není nic nového. **Jak se s ní v letech 2005, 2007 a 2008 vypořádaly kontroly, jaká opatření požadovaly, jak MŠMT kontrolovalo jejich plnění?**
Co vedlo MŠMT k **akceptování dat** pro matriku studentů **na základě takto neprůkazně vedené evidence?**
- Nepublikované závěrečné práce odporují požadavku v § 47b. **Co vyvodilo MŠMT z nedodržení zákona?**

- **MŠMT:** „ Vnější dohled na fakulty a vysoké školy je těžkopádný a velmi omezený. Možnosti zásahu státu do situace týkající se Fakulty právnické v Plzni byly a jsou poměrně složité a zdlouhavé. Ministerstvo po konzultaci s právními experty řešilo alespoň otázku odejmutí neoprávněně udělených akademických titulů a kvalifikací. Podání žaloby je jedním z mála prostředků, které má ministerstvo v této kauze k dispozici.“
- **Fakta:** Průběžný **vnější dohled nad státními závěrečnými zkouškami má MŠMT již dnes v zákoně**, kontrolu toho, na základě jakých podkladů (průběh studia, přijímací řízení, evidence průběhu studia, zveřejňování závěrečných prací, atd.) jsou ze strany MŠMT akceptovány údaje pro matriku studentů má MŠMT nepochybně také.
- Žaloba týkající se několika málo jednotlivců, kteří neoprávněně získali titul nebo poškodili práva ZČU je jistě možná, ale z hlediska ostatních vysokých škol by byla **podstatnější:**
  - a) žaloba proti činovníkům MŠMT, kteří svou nečinností tento stav umožnili** (Petr Matějů 16.10. v ČT24: „... **co se děje v Plzni, je neuvěřitelné. Všichni jsme to věděli**“ – proč nikdo z MŠMT nekonal?)
  - b) finance ze státního rozpočtu poskytované na základě neprůkazných podkladů Západočeské univerzity v Plzni mohly být využity jinými školami; jak budou vymáhány zpět a jak se doplní do rozpočtu ostatních vysokých škol** (mírné alikvotní navýšení normativu zpětně v letech, kterých se to týká)?
- **MŠMT by mělo primárně řešit otázku svého vlastního selhání!**

- **MŠMT:** „Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy považuje kauzu plzeňské právnické fakulty za potvrzení slabých míst v systému českého terciárního vzdělávání. Řadu z nich lze odstranit pouze cestou komplexní reformy terciárního vzdělávání zahrnující i úpravy legislativních předpisů. Mezi nejzávažnějšími změnami by mělo být jednoznačné vyvážení odpovědností a pravomocí jednotlivých orgánů vysokých škol.“
- **Fakta: Autorem kapitoly Bílé knihy o managementu je prorektor ZČU František Ježek.** Management ZČU se nestaral ani o dodržování vlastních předpisů, ani o průkaznou evidenci. Petr Matějů jako **šéf projektu Bílé knihy podle svých slov o problému rok až dva věděl a neudělal nic.**
- **Komplexní reforma** takto připravovaná je řešením ve duchu **ustanovení kozla zahradníkem.**
- MŠMT sleduje reformou oslabení „moci“ **akademických senátů**, ty však v § 9 zákona **nemají žádné pravomoci kontrolní v konkrétních kauzách studijních nebo administrativních, nemají ani jiné pravomoci, které by aféru bez nečinnosti managementu ZČU a MŠMT umožnily.** **Na plagiát při habilitaci upozornil student, v krátké době došlo k ukončení působení děkana i volbě jiného s kauzou nesvázaného.** Vedení **ZČU netrpělo nedostatečnými pravomocemi**, protože se o dodržování korektních podmínek studia i jeho evidence nestaralo. ***Dtto u ministerstva.***

Závěr

- Kauza je zejména **selháním managementu ZČU i MŠMT**.
- MŠMT aféru využívá jako argument pro **reformu, která má být koncipována lidmi, kteří se na tomto selhání podíleli** dílem aktivně, dílem svou nečinností.
- Zpráva MŠMT se snaží vytvořit **alibi pro pracovníky a funkcionáře MŠMT**.
- Nechává zcela stranou zásadní problém **poskytování veřejných prostředků bez jakékoli kontroly** toho, zda mohou být primární data pro normativní financování důvěryhodná.
- Nevěnuje se ani **nečinnosti MŠMT v uplatňování kontrolních mechanismů**, které by byly zaměřeny vztah mezi korektním průběhem studia a jeho vykazováním.
- Reforma má zasáhnout akademické senáty, v plzeňské aféře však **původ problému leží na MŠMT a managementu ZČU**, kde se nikdo nestaral o to, aby **využil svou pravomoc** nebo alespoň **pocítoval odpovědnost**.